

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 14. marca 1860.

Opomin sadjorejcom.

Lanski metulji so zapustili na sadnih drevesih, zlasti na jablanah in hruškah, veliko gosencne zalege.

Čas se bliža, da se bojo gosence iz te zalege oživile, da bojo svoje zimsko stanovanje zapustile in bojo požeruhinje se šle past po drevji pa škodo delat na desno in levo.

Ker utegne še dosti gospodarjev in gospodinj biti, ki še niso mislili na to, da bi bili začeli oberati sadno drevje in pokončavati škodljivo žival, jih prijazno opomnim, da je zdaj že čas za to delo; zakaj kakor hitro bode nastopilo toplejše vreme, bojo začele pomladanske gosence se razlezovati po drevji, in kar se dá zdaj še v celih kepah in pajčinah lahko pokončati, ne bo več mogoče v enih tednih tudi z veliko večjim trdom — ne.

Ne mudite se tedaj in začnite to delo. Lepo Vas prosim.

Obernem se pa ob enem tudi do Vas, slavne kantonske gosposke po deželi in tudi Vas lepo prosim, da zdaj je prišel čas, da spolnite to, kar Vam je visoko deželno poglavarstvo 3. aprila 1857 ukazalo. Vzemite ta hvalevredni ukaz iz registrature svoje in dajte ga natanko spolniti. Kaj pomaga tudi najboljša postava, ako jo debel prah pokriva v Vaših „actis!“ — Pa tudi Ti slavni magistrat ljubljanski! stori pridno to, da se ne bo ravno na vertih glavnega mesta vidila žalostna prikazen, da nam ostajajo postave le — na papirji!

Pa tudi do Vas, visokočastiti duhovni naši! se obernem in Vas spodobno prosim: okličite berž prihodnjo nedeljo s prižnice opomin svojim farmanom, naj se lotijo potrebnega dela in si v sedanjih težavnih časih prihranijo saj ta kosček kruha, ki jim na drevesih raste, da ga jim ne požró gosence. Recite svojim ljudém, naj beró lansko „veliko Pratiko“, ktera jim vse na drobno popisuje, kar jim je o tem vediti potreba. *)

In poslednjič tudi do Vas, častiti učitelji ljudskih šol po deželi, gré moja prošnja: storite tudi Vi pri šolski mladini kar morete, in če le hočete, premorete Vi veliko.

Zakaj nek je stari „Kovač“ ravno letos tako silen s svojimi gosencami? utegne ta in uni prašati.

Za to, dragi moji! ker nam žalostna skušnja kaže, da naše drevesa že ene leta sem več ali manj bolehalo. Da si morejo spet pomagati na bolje, je treba, da se po perji naserkajo iz zraka kar največ morejo krepčavne moči. Če pa jim zdaj še gosence perje postrizejo, kako se bojo z golimi rogovilami opomogle. In letos je veliko te živali.

Glejte! za tega voljo sem letos tako nadležen in kličem na pomoč hirajočim sadúnosnicam. Oj, da bi ne bil moj klic — glas vpijočega v puščavi! —

*) Nadjamo se, da naši kmetje ne zamujejo starih „velikih pratik“, ampak jih shranjujejo, ker ima vsaka koristnih podukov. Vse skupaj od leta 1844, ko so se te pratike začele, bi napravile že precej obširne bukvice za poduk v mnogih kmetijskih rečéh. Vred.

Temu oklicu pa še pristavljam, da tudi letos dám prav rad vsakemu iz svojega verta cepičev jabelčnih in hruševih dobrih sort.

V Šiški mesca sušca 1860.

Ferd. Šmidt.

Polži na vertih, in kako jih pregnati.

Iz Tersta smo prejeli sledeče pisemce: „Že lani smo imeli okoli Tersta toliko černih polžev brez lupine, da kdor ni vsako južno noč z lučjo in škarjami za njimi hodil, so mu vso zelenjavo pokončali, kakor hitro je iz zemlje prirastla, in ako niso dobili novine, so napadali starino naj je bila kakoršna koli. Mi ne poznamo dozdej drugega pomočka kot škarje; al celo noč polže moriti, podnevi pa delati, je za vertnarje pretežko. Jez mislim, da ta merčes nima drugega neprijatla kot sonce, pred katerim se zná dobro skrivati; mraza se ne bojí, zakaj zdaj, ko se zemlja obrača, se jih že na kupe dobí, in vsaki par ima po 12 do 24 jajc okoli sebe. Zato se je bati, da jih bo letos veliko več ko lani; kdor je kaj posejal, mora že vsako toplo noč na nogah biti. Povejte nam, drage „Novice“, kakošno pomoč tudi zoper ta merčes, kakor ste nam povedale že dosti družih, ter vam bomó prav hvaležni.“ J. M. P.

Odgovor vredništva. Radi vam povemo, kar sami vemo in kar slavni naturoznanec Leuchs pravi po svojih in drugih skušnjah od škodljivih polžev.

Pomoč je težavna zoper te požerúhe; da pa se kaj pravega počne, je pred vsem treba poznati njih naturo in življenje; zato najpoprej od tega nekaj.

Polži s hišo ali lupino niso taki škodljivci kakor polži brez hiše ali lupine; ti so vertom in polju včasih velika nadloga. Kakor je lansko in letošnje leto pri vas na Teržaškem hudo polževo leto, tako so zapisane leta 1768 do 1771, 1816 do 1817, 1851 do 1853, da so takrat v več krajih polži veliko škodo delali.

Dvoje plemen brez hiše jih je, ki so velika nadloga vertom in polju: eni so tako imenovani veliki rudeči (limax rufus), drugi černikasto-sivi poljski polži (limax agrestis).

Vsak teh polžev je možkega in ženskega spóla; pariyo se poleti mesca junija, julija in avgusta; mesca avgusta začno jajca leči do pozne jeseni, ktere pokladajo v mah, zemljo, korenine itd.; en sam polž jih zleže več sto, ki se jih po 10, 20, 30 in še čez kakor ikre vkup derží. Polž zamore veliko let živeti, ako bi ga mnoge nezgode ne pokončale.

Polž je ponočnjak, to je, ponoči gré na pašo v škodo vertom in polju.

Kjer je vlaga (mokrota), tam je polžu najljubše; vlaga je njegovo življenje; kjer je vlažno (mokra), tam je njegovo zavetje; na vlažnih krajih se more več mescov brez drugega živeža ohraniti; suša pa je njegov pogin. Če je bolj vlažno in toplo vreme, več je polžev; zato jih je tudi na takih vertih največ, ki so blizo kake vode, kakega potoka. Kadar je vreme vlažno in toplo, ostanejo polži še podnevi na svoji paši; sicer se pa podnevi skri-